

Ivan Koprić (ur.)

**„EUROPEIZACIJA HRVATSKE JAVNE UPRAVE“, Pravni fakultet
Sveučilišta u Zagrebu, Studijski centar za javnu upravu i javne
financije, Biblioteka Suвременa javna uprava, knjiga br. 28, Zagreb,
2014., 835. str.**

Knjiga „Europeizacija hrvatske javne uprave“ nastala je kao zbornik radova u okviru projekta Europeizacija hrvatske javne uprave: utjecaj na razvoj i nacionalni identitet. U projektu je sudjelovalo 28 istraživača s područja upravne znanosti i znanosti upravnog prava. Nekoliko je sudionika projekta uspjelo obraniti i svoje doktorske disertacije i time značajno doprinijeti kadrovskoj profilaciji upravne znanosti i upravnog prava. Projekt je vodio prof. dr. sc. Ivan Koprić, pročelnik Katedre upravne znanosti pri Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, te predstojnik Instituta za javnu upravu. Kako kaže urednik, odabir radova zastupljenih u Zborniku izvršen je prema kriteriju zastupljenosti područja i tema projekta. Teorijski model projekta obuhvaća tri sadržaja: teoriju europeizacije, neoinstitucionalnu teoriju i teoriju sustava. Posebni naglasak stavljen je na teoriju europeizacije i koncept europskog upravnog prostora, o čemu je objavljena posebna knjiga u izdanju autora Ivana Koprića, Anamarije Musa i Goranke Lalić-Novak.

Projekt je, po urednikovim riječima, doveo do javne prezentacije i objavljivanja velikog broja znanstvenih knjiga i radova te koneksiteta s međunarodnim znanstvenim projektima i sudjelovanja na međunarodnim skupovima. Rezultat projekta je i publiciranje nekoliko knjiga s tematskog područja upravne znanosti.

Zbornik je sastavljen od nekoliko tematskih cjelina. To su: Europeizacija i reforma javne uprave u Hrvatskoj, Upravna teorija i razvoj upravnih doktrina, Prilagodbe državne uprave, razvoj lokalne i regionalne samouprave, Izgradnja sustava upravnog obrazovanja, Europska regulacija javnih službi, Modernizacija upravnog prava i Razvoj sustava zaštite prava građana.

Ivan Koprić naglašava da se proces europeizacije javne uprave intenzivirao nešto kasnije nego u drugim tranzicijskim zemljama. Proces pridruživanja Hrvatske Europskoj uniji trajao je punih 14 godina, u razdoblju od 1999. do 2013. godine.

Kao relevantne značajke upravne konvergencije spominju se načela vladavine prava, otvorenosti i transparentnosti, odgovornosti, učinkovitosti i djelotvornosti, dok Bijela knjiga o europskom javnom upravljanju dodaje još i načela proporcionalnosti, supsidijarnosti, sudjelovanja te usklađenosti. Europski sud k tome domeće i načela materijalne odgovornosti javne uprave, dostupnosti upravnih sudova, saslušanja stranaka u postupku itd.

Po Koprićevim riječima, opći je zahtjev koji proizlazi iz obveze članstva svake zemlje da njezina javna uprava zajedničke politike provodi koordinirano i efikasno. Europska upravna konvergencija razvija se u bottom-up maniri, za razliku

od top-down inducirane integracije. Od 2009. godine postoji obveza utemeljenja jedinstvenog upravnog mjesta, što doprinosi racionalizaciji i učinkovitosti rada uprave.

Upravna konvergencija ne podrazumijeva postizavanje potpune uniformnosti, jednoobraznosti institucija, struktura i organizacija javne uprave. Tijekom procesa europeizacije nakon 2000. godine Hrvatska je donijela više od 500 zakona kojima je hrvatski pravni sustav usklađen s europskom pravnom stečevinom. Posebno je važna uloga u otvorenosti uprave postignuta donošenjem prvog Zakona o pravu na pristup informacijama iz 2003. godine. Koprić naglašava činjenicu da je kapacitet hrvatske državne uprave da oblikuje, koordinira i prati stručno utemeljene javne politike slabo izražen. Insuficijentno je sudjelovanje javnosti, građana, službenika i stručnjaka izvan državne uprave. Od 2009. godine prakticira se neposredan izbor čelnika lokalne i regionalne samouprave.

U okviru tematike lokalne i regionalne samouprave Koprić drži da se vode značajne rasprave o uspostavi jednostavnijeg sustava, koji bi na temeljnoj razini imao 100-150 jedinica, uz uspostavu četiri regija, zajedno s metropolitanskim područjem Zagreba.

U sferi obrazovanja autor napominje da niti jedan studijski program upravnog obrazovanja u Hrvatskoj nema europsku akreditaciju. Temeljni razlog takvom stanju Koprić vidi u činjenici što u studijskim programima pretežu pravni, uz značajno zanemarene upravnoteorijske, javnomenadžerske i ekonomske predmete.

U zaključku autor naglašava da kao glavne promjene u državnoj upravi kao najvažnije europeizacijske reforme valja spomenuti agencifikaciju, promjene u službeničkom sustavu usmjerene k profesionalizaciji i depolitizaciji, te jačanje otvorenosti i etičnosti uprave. U području javnih službi usvaja se europski koncept službi od općeg interesa te provodi politika liberalizacije, privatizacije i komercijalizacije, a učinjeni su i određeni koraci k razvoju modernog i kvalitetnog, sustavnog obrazovanja za ključno upravno osoblje.

Akademik Eugen Pusić u tekstu „Hrvatska država i uprava – stanje i perspektive“ smatra da se moderna država razvijala i mijenjala pod utjecajem dviju tendencija koje su do sada stalno pratile društvenu evoluciju čovječanstva. S jedne strane, jedna je povećanje društvene gustoće, a druga je rast znanja. Kao strateške zadaće države Pusić spominje sigurnost, pravnost, javne službe, regulaciju, preraspodjelu i socijalnu državu, prevenciju.

Autor smatra da su strukturne zadaće države, donošenje obvezatnih odluka, legitimnost, ljudi u državnom aparatu, organizacija, financije i metode rada.

Pusić zaključuje da globalizacija znači postupno gašenje tradicionalne suverenosti država unutar njihovih teritorijalnih granica, a istodobno zahtijeva naddržavne političke strukture za donošenje globalno obvezatnih odluka. Nadalje, premoć gospodarstvenih organizacija u svjetskim razmjerima izaziva potrebu za globalnom regulacijom njihove djelatnosti u skladu sa zahtjevom pravednosti. Razornost sredstava sukobljavanja otvara problem nadzora nad tim sredstvima, a

time i stvaranja naddržavnih struktura nad tim sredstvima, po uzoru na današnje državne. Naposljetku, prevencija novih globalnih rizika zahtijeva globalno koordinirane upravne sustave koji će biti u stanju reagirati na svakom mjestu na svijetu uz uporabu sredstava primjerenih za rješavanje svake od nastalih situacija.

Romea Manojlović napisala je rad o danskom modelu novog javnog menadžmenta i upitala se može li on biti uzor Hrvatskoj. Doktrina NJM pojavila se 80-tih godina 20. stoljeća, prije svega u Velikoj Britaniji i Novom Zelandu. Danska je mjere NJM počela primjenjivati od početka 80-tih godina u vrijeme duboke gospodarstvene krize. Do konca 90-tih godina pokazale su se i slabosti NJM-a, te dominantna upravna doktrina postaje doktrina dobre uprave (good governance).

U nizu reformi u Danskoj, Ministarstvo financija objavilo je 2008. godine novu strategiju reforme javnog sektora, koja nije bila utemeljena na postavkama NJM-a, već dobrim dijelom na načelima doktrine dobrog upravljanja.

Indikativno je da Danska u posljednjih 125 godina nije nacionalizirala ni jedno privatno poduzeće. Od početka 90-tih godina prošlog stoljeća Danska ulazi u fazu privatizacije koja se naziva korporatizacijom. Država, naime, počinje sve veći dio svojih javnih poduzeća pretvarati u trgovačka društva u vlasništvu države. Glede javnih usluga, znakovito je da u Danskoj većinu javnih usluga ne pruža središnja država, već lokalne jedinice kroz tzv. contracting-out. Iako su ga sve vlade isticale kao mjeru koja će racionalizirati javne troškove bez efektivnog gubitka vlasništva, lokalne jedinice na te su se prijedloge većim dijelom oglušile.

Kombinacija mjera NJM sa zaštitom socijalne i pravne države bila je za Dansku pravi recept za povratak u kategoriju jedne od najrazvijenijih zemalja svijeta. Kao jedna od najvažnijih pouka danske reforme javne uprave, može se spomenuti povećanje efikasnosti i kvalitete javne uprave. Što se hrvatske situacije tiče, autorica izražava stav da bi u Hrvatskoj reforme javne uprave bilo poželjno provesti po modelu neoweberijanske države, odnosno po modelu koji predviđa istodobno stvaranje tradicionalne jake uprave i države, ali i primjenu novih modernizacijskih elemenata koji uključuju orijentaciju na rezultate i zadovoljenje potreba korisnika.

Autorica Iva Lopižić bavila se problematikom usporedbe zastupljenosti tema u znanstvenim časopisima o javnoj upravi. Što se tiče časopisa, hrvatska i komparativna javna uprava ustvrđuje da je najzastupljenija tema ona o lokalnoj i regionalnoj samoupravi, koja, uz radove o decentralizaciji, čini gotovo trećinu objavljenih radova. Sljedeća tema po zastupljenosti jesu službenici, dok među tri najzastupljenije teme u HKJU-u ulazi i europeizacija. Tema NJM samo se tangencijalno obrađuje u časopisu HKJU.

Anamarija Musa u svom tekstu objašnjava ulogu agencija, u čemu se pokazuje kao vodeća stručnjakinja u Hrvatskoj za to područje. Ovom zgodom kažimo da autorica kao glavne generatore agencifikacije vezuje za odmak od weberijanske prema neomenadžerskoj paradigmi javne uprave te od socijalne prema regulacijskoj državi. Ideal postaje prava koja je orijentirana na efikasnost, ekonomičnost i efektivnost (3E), odgovornost, decentralizaciju, specijalizaciju i fragmentaciju. Agencije se najčešće opisuju kao upravne organizacije koje su strukturno odvojene

od središnje državne uprave, koje obavljaju javne poslove na nacionalnoj razini na trajnoj osnovi, u kojima rade javni službenici i financiraju se uglavnom iz državnog proračuna, a podliježu propisima javnog prava.

Programski dokumenti Vlade iz 2010. god. predviđjeli su ukidanje velikog broja agencija, gotovo petine tadašnjeg ukupnog broja, ali i funkcionalnu redefiniciju središnje uprave, te uvođenje suvremenih menadžerskih tehnika – ustvrđuje doc. dr. sc. Anamarija Musa. Autorica zaključuje da agencije nisu usamljeni jahači već dio partnerske mreže javnih institucija koje rade na ostvarenju zajedničkog zadatka u javnom interesu.

Prof. dr. sc. Gordana Marčetić bavi se u Zborniku problemom etičkog kodeksa i etikom javnih službenika. Naglašava da suvremeni filozofi klasificiraju etičke teorije u tri temeljne skupine. U prvoj su skupini metaetičke teorije koje se bave univerzalnim istinama; tu je zatim normativna etika koja je usmjerena na praktična pitanja, dok se primijenjena etika bavi specifičnim, kontroverznim pitanjima koja traže svoja očitovanja. Oni su općenitog karaktera, uglavnom su vrlo apstraktni i ne bave se pitanjima primjene postavljenih vrijednosti u konkretne situacije.

Godine 2011. donesen je novi Etički kodeks sa svrhom promicanja etičkih i moralnih načela i vrijednosti u ponašanju državnih službenika u službi, s ciljem realizacije zajedničkog dobra i javnog interesa te povjerenja građana u državnu službu. Hrvatski primjer, po autorici, jasno pokazuje da nije dovoljno donijeti Etički kodeks u situaciji kada primjenu tih pravila u zbilji otežava niz čimbenika, od opće kulture i mentaliteta zajednice do rigidne autoritarne organizacijske kulture i birokratskog mentaliteta koji se opire promjenama u hrvatskoj državnoj upravi. Autorica upozorava na činjenicu da Etički kodeks nije zakon i ne bi trebao biti zamjena za zakon niti bi trebao biti kopija pojedinih zakonskih odredbi.

Dr. sc. Teo Giljević bavi se problemom koordinacije u upravnoj organizaciji, ističući da se općenito pojam koordinacije definira kao sukladnost, usklađivanje, izjednačavanje, dovođenje u suglasnost. Autor razlikuje tri pristupa koordinaciji: klasično-formalni, organsko- kontingentni i evolucijsko-međuovisni pristup. Za klasično-formalni pristup potreba koordinacije tumači se kao posljedica diobe rada za čije su ispunjenje potrebni svrhovitosna orijentacija i hijerarhijska organizacija. Kao osnovni prigovor ovom pristupu autor navodi to što ne uzima u obzir kontingentni karakter aktivnosti koje obavljaju organizacije.

Organsko-kontingentni pristup kao svoju početnu postavku uzima ideju organizacije kao sustava za obradu informacija te je dalje razrađuje za oblikovanje poslovnih i upravnih organizacija. Kao temeljnu prednost organsko-kontingentnog pristupa autor vidi činjenicu što prepoznaje uzajamno prilagođavanje kao jednu od strategija koordinacije.

Treći, evolucijsko-međuovisni pristup definira kao povezano djelovanje različitih aktera na način da se stvara lanac međudjelovanja. Sažimajući sve rečeno, autor drži da se koordinacija može definirati kao proces usklađivanja i prilagođavanja odluka i djelovanja više aktera radi postizanja određene svrhe koja se ne može postići djelovanjem samo jednog aktera. Kao esencijalne mehanizme koordinacije

autor spominje hijerarhiju, tržište i mrežni pristup. Hijerarhija ima utemeljenje na Weberovom birokratsko-monokratskom tipu organizacije. Tržište predstavlja drugi osnovni mehanizam koordinacije koji karakterizira pregovaranje kao osnovni proces i instrument koordinacije. Mrežni oblik koordinacije utemeljen je na međuzavisnosti i povjerenju u te jedinice.

U četvrtom tematskom bloku zbornika posvećenom razvoju lokalne i regionalne samouprave, posebno apostrofiramo rad prof. dr. sc. Stjepana Ivaniševića o teritorijalnoj organizaciji lokalne samouprave u europskim zemljama. Po našem mišljenju, riječ je o tekstu koji najšire i najbolje progovara o rečenom problemu. U vrlo širokom komparativnom prikazu lokalne samouprave autor polazi od razlikovanja četiriju modela teritorijalne strukture. To su francuski model koji obilježavaju izjednačeni status osnovnih jedinica. Drugi je njemački model, koji se temelji na politipskom modelu osnovnih jedinica u gradovima. Treći je švedski model koji je, poput francuskoga, utemeljen na jednakom statusu osnovnih jedinica, a kako su te jedinice velike na cijelom državnom teritoriju, lokalna samouprava je organizirana u pravilu u dva stupnja. Naposljetku, četvrti model je engleski model, koji je također politipski, samo se temelji na razlikovanju metropolitanskih i nemetropolitanskih jedinica. Autor je u radu analizirao teritorijalnu strukturu lokalne samouprave i teritorijalne reforme u 26 europskih država od kojih su 24 članice EU-a, te po svom obuhvatu ovaj rad unutar recentne hrvatske upravne znanosti najsustavnije obrađuje ovu zanimljivu materiju. Na temelju iscrpne raščlambe, Ivanišević smatra da je racionalizacija mreže osnovnih jedinica lokalne samouprave s eliminacijom vrlo malih općina, moguće rješenje za Hrvatsku. U Hrvatskoj je danas oko 7 % općina s manje od tisuću stanovnika, te autor drži da bi se one mogle ukinuti te njihovo područje priključiti okolnim općinama. Kao drugi smjer kretanja, prof. Ivanišević misli da bi to mogla biti sustavna teritorijalna reforma čiji bi cilj bio omogućavanje šireg procesa decentralizacije u kojem bi hrvatska lokalna samouprava mogla preuzeti znatan dio odgovornosti za obavljanje javnih poslova.

U istom tematskom bloku autor prof. dr. sc. Željko Pavić bavi se problemom veličine lokalnih jedinica, što je jedno od najvažnijih pitanja organizacije lokalne samouprave. Kao temeljnu dvojbu veličine lokalnih jedinica autor spominje razliku između velikih i malih lokalnih jedinica. U drugoj polovici 20. stoljeća prišlo se reorganizaciji lokalne samouprave s ciljem smanjivanja broja lokalnih jedinica njihovim spajanjem. Republika Hrvatska je, osamostaljenjem 1990. godine, odabrala varijantu malih općina, s povećanjem njihova broja za četiri puta u usporedbi s ranijom fazom, smanjivanjem njihova teritorija kao i prosječnoga broja stanovnika za oko 13 puta. Kao izlaz iz nagomilanih problema lokalne samouprave autor naglašava da treba provesti proces političke i financijske decentralizacije, primijeniti načelo supsidijarnosti, te smanjiti neprihvatljiv, neracionalan, skup i politički iskonstruiran broj lokalnih jedinica.

Autor Vedran Đulabić napisao je tekst o trendovima u razvoju regionalne samouprave u Europi i poukama za Hrvatsku. Polazi od pretpostavke da je regionalna ili srednja razina vlasti danas neizostavni dio institucionalne arhitekture

suvremenih europskih država. Rad naglašava ideju da se regionalizam tijekom vremena diferencirao, tako da nije moguće govoriti o jedinstvenom i homogenom pokretu. Zadnjih dvadesetak godina 20. stoljeća u zemljama Zapadne Europe uočljiv je trend decentralizacije, snažno oslonjen na načelo supsidijarnosti. Paralelno s tim procesom, jačaju i procesi regionalizacije. Kao krucijalnu ulogu u razvoju ovih procesa Đulabić vidi djelovanje EU, kroz naglašavanje značenja načela supsidijarnosti, te kroz regionalnu politiku EU-a, koja je naglašena u ideji „Europa regija“. Kao relevantnu činjenicu autor naglašava i različite oblike prekogranične, transnacionalne te međuregionalne suradnje i povezivanja. Što se tiče reperkusija na hrvatsku zbilju u ovom području, Đulabić naglašava da je sadašnji sustav regionalne samouprave potrebno reformirati u dva smjera. Prvi je okrupnjavanje teritorijalne osnove regionalnih jedinica, dok je drugi povećanje njihova fiskalnog, personalnog i sveukupnog samoupravnog kapaciteta. U tom smislu, autor posebice zagovara ideju okrupnjavanja županija.

U tematu „Izgradnja sustava upravnog obrazovanja“ prof. dr. sc. Ivan Koprić piše o problematici suvremenog obrazovanja za javnu upravu. Profesionalizam i specijalizacija stalno napreduju, a kao specifični zadaci koji traže obrazovnu pripremu javljaju se: poznavanje javnih službi, organizacijski razvoj, opći javni menadžment, menadžment ljudskih potencijala, financijski menadžment, menadžment javnih ustanova, menadžment komunalnih poduzeća, gradski menadžment, upravljanje decentralizacijom, skrb o elektroničkoj upravi, poznavanje upravnih aspekata europskih integracijskih problema itd. Dolazi do sve veće diverzifikacije upravnih studija. U Europi u moderno doba sve više upravni studij služi stjecanju praktičnih znanja, što je do sada bilo obilježje angloameričkog svijeta. Koprić ustvrđuje da je temeljno obilježje upravnog obrazovanja njegova pluridisciplinarnost, multidisciplinarnost i interdisciplinarnost. Cjeloživotno učenje postaje mantra suvremenog pristupa upravnom studiju. Koprić konkludira da bi diplomski upravni studij morao biti multidisciplinaran i odražavati: upravnotehničke, organizacijsko menadžerske i upravnepravne komponente suvremene javne uprave, zatim temeljne zadatke javne uprave poput, primjerice, pružanja javnih službi i usluga; nadalje on mora odražavati vrijednosnu složenost suvremene javne uprave, te reflektirati ekonomska i ekološka ograničenja u funkcioniranju i potrebu za efikasnošću javne uprave i kvalitetom njezinih usluga, financijski menadžment, kao i primjenu suvremenih informatičko-komunikacijskih tehnologija i sustava. Činjenica da Hrvatska nema poseban fakultet za javnu upravu svakako je signifikantna, te je na duži rok osuđena na slabu, manje profesionalnu i nedovoljno kvalitetnu javnu upravu.

Ivan Koprić u tekstu „Od javnih službi do službi od općeg interesa“ propituje novu europsku regulaciju i njezin odraz na moderne upravne sustave. Autor polazi od stava da EU razlikuje službe od općeg ekonomskog interesa s užom jezgrom tzv. mrežnih industrija, od neekonomskih službi od općeg interesa ponajprije u socijalnoj zaštiti i zdravstvu. U oba područja dolazi do uspostave agencija, o čemu je u ovom zborniku autoritativno svjedočila doc. dr. sc. Anamarija Musa. Socijalna država se s vremenom preobražava u regulacijsku državu, te jačaju ideje privatizacije,

liberalizacije i supsidijarnosti. Službe od općeg interesa postaju jednim od stupova europskog modela društva.

Među upravnim inovacijama koje je potpomogao koncept službi od općeg interesa mogu se navesti barem sljedeći:

- sužavanje javnog sektora;
- pojava nezavisnih regulacijskih tijela;
- fokuseranje državne uprave i lokalne samouprave na temeljne poslove;
- razvoj sustava pravne zaštite građana, korisnika i potrošača;
- novi oblici financiranja;
- deregulacija i reregulacija;
- naglasak na oblicima suradnje privatnog, javnog i civilnog sektora;
- prijelaz od hijerarhijskog modela uprave na model mreže.

U poglavlju „Modernizacija upravnog prava“ dr. sc. Alen Rajko bavi se antinomijama u hrvatskom zakonodavstvu na području informacijskoga upravnog prava. Rajko razlikuje informacijsko upravno pravo u užem i širem smislu. U užem smislu, informacijsko upravno pravo jest skup pravničkih pravila koja uređuju pristup informacijama javnog sektora, zaštitu osobnih podataka, zaštitu tajnih podataka, upravljanje zapisima te eksterno i interno komuniciranje javne uprave, ako nije riječ o normama koje izričito pripadaju drugim pravnim granama.

U širem smislu, informacijsko upravno pravo jest skup pravničkih pravila koja uređuju upravljanje informacijama od strane ili uz sudjelovanje javne uprave. Autor posebnu pozornost posvećuje pravu na pristup informacijama javnog sektora, zaštitu osobnih podataka i tajnosti podataka.

U osmom tematu pod nazivom „Razvoj sustava zaštite prava građana“ zastupljeni su radovi autora Zorana Pičuljana, umirovljenog profesora upravnog prava Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu Dragana Medvedovića, dr. sc. Marka Šikića, Lane Ofak, te prof. dr. sc. Jasne Omejec. Oni pišu o različitim aspektima upravnog prava, o novom Zakonu o upravnom sudovanju, o pravu na suđenje u razumnom roku u postupcima pred Upravnim sudom, primjeni Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u sporovima koji se tiču zaštite okoliša.

Ovom prigodom referirali bismo se na tekst autorice prof. dr. sc. Jasne Omejec koja piše o temi „Novi europski tranzicijski ustavi i transformativna uloga ustavnih sudova“. Autorica polazi od pretpostavke da novi tranzicijski ustavi izražavaju teško povijesno iskustvo. Suočavanje s „lošom“ prošlošću dovelo je do toga da su tranzicijske zemlje u svoje totalitarne ustave ugradile različite preventivne mjere protiv antidemokratskih djelovanja i procesa, koje će spriječiti da se ono čega se one boje ponovno ne dogodi. Zato tranzicijski ustavi izričekom zabranjuju mogućnost da se pojedini važni elementi te „loše“ prošlosti ponove na bilo koji način. Bijeg od „loše“ prošlosti proteže se sve do zabrane bilo kakve obnove državnih zajednica iz kojih su nove europske države netom izašle. Takva se odredba eksplicitno nalazi u hrvatskom ustavu.

Klauzula vječnosti u njemačkom ustavu štiti esencijalna obilježja Temeljnog zakona od ustavnih amandmana suprotnih strukturalnim načelima njemačkog ustavnog poretka. Istodobno s konstitucionalizacijom straha od obnove totalitarizma, novi tranzicijski ustavi preuzimaju zadaću prihvaćanja tzv. „zajedničkog europskog ustavnog nasljeđa i pripadajućih mu europskih standarda“.

Institucionalizirani ustavni sudovi, kao vrhovne institucije za rješavanje ustavnih sporova, a time i vrhovni interpretatori ustava, već vrlo rano postali su kvalificirani kao glavni nositelji tranzicije k europskim standardima. Prof. Omejec zaključuje da je zadaća ustavnih sudova u europskim postsocijalističkim i postkomunističkim državama, postupno usmjeravati pravni poredak prema idealima utjelovljenima u njihovim novim tranzicijskim ustavima.

Iako u ovom prikazu nismo analizirali baš svaki rad koji je sastavni dio ovog zbornika, možemo sa sigurnošću ustvrditi da je riječ o reprezentativnom djelu koje će ostaviti dubokog traga na razvoj hrvatske javne uprave i upravnog prava.

Riječ je o djelu koje odražava ogroman napor što ga je učinila skupina prominentnih upravnih teoretičara, koji svjedoči o mukotrpnom putu hrvatske javne uprave prema europskim standardima i europskoj upravnoj stečevini. Radi se dakle, o djelu koje autoritativno govori o konvergenciji hrvatske javne uprave s njezinim europskim uzorima, čije će poruke ostaviti traga puno dulje od pragmatike trenutka povodom kojega je nastalo. Autorima radova zastupljenih u ovom obimnom djelu, upućujemo čestitke za akribičan i znanstveno utemeljen pristup u njegovu nastajanje, kao i za reprezentativan odabir radova čime je područje hrvatske javne uprave i upravnog prava znatno obogaćeno.

Prof. dr. sc. Duško Lozina –
Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu